

N:o 87.

Af Herr J. Andersson i Häckenäs: Om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående utarbetande och framläggande för Riksdagen af förslag till fullständig afskrifningsplan i fråga om grundskatterna samt de rust- och rotehållshemman vidhäftande onera och besvär.

Då sistlidne årets Riksdag bland annat hade till uppgift att pröfva och besluta angående de då af Kongl. Maj:t till Riksdagen framställda förslag till fullständig och samtidig afskrifningsplan af såväl de på viss del af jordbruksfastighet ensamt hvilande s. k. grundskatter, räntor och tionde, som ock de onera och besvär, hvilka nu särskildt vidhäfta rust- och rotehållshemmanen i och för uppehållandet af vårt indelningsverk, detta dock under förutsättning att, då indelningsverket sålunda skulle afskaffas, ett mera tidsenligt och mot behovet svarande försvarssystem skulle beslutas, så hade man grundade skäl att hoppas det ifrågasatta varande stora och på samhällsförhållandena djupt ingripande frågor, hvilka länge nog utgjort ett högst skadligt tvistefrö mellan skilda intressen, nu ändtligen skulle kunna på ett tillfredsställande sätt lösas. Utgången visar dock, att dessa förhoppningar varit en total missräkning. Genom Första Kammarens votum i detta fall vill det emellertid synas, som om denna Kammare hellre ville till en obestämd framtid undanskjuta reformen i sin helhet, än att i sammanhang med skattereformen lösa försvarsfrågan. Man kan nemligen icke undgå att hemta stöd för den tanken, att det egentligen var den ifrågasatta skattereformen, som föranledde Första Kammarens avslagsvotum, enär dervid hvarken något ändringsförslag framställdes, eller ens något sammanjemkningsförsök

med Andra Kammarens beslut ifrågasattes. Sistnämnda Kammare, som, med några mindre jemkningar, i hufvudsak gillade det Kongl. förslaget, ansåg det vara värdt någon uppoffring, om derigenom det gamla tvisteämnet kunde undanrödjas.

De missförhållanden, som vid sista riksdagen voro på allvar ifrågasatta att vinna rättelse, sträcka sina rötter långt tillbaka i rättslöshetens mörka tidevarf, då ingen annan måttstock än godtyckets gjorde sig gällande vid påläggande och utkräfvande af skatter, och då inflytelserika folkklasser, med den enväldiga regentens goda minne, förstått att på ett eller annat sätt underlägga sig en betydlig del af svenska jorden, samt göra sina stora domäner skattefria — vid hvilket förhållande det var naturligt att den öfriga jorden skulle påläggas alla de skatter och onera, som ansågos behöfliga icke blott för utförande af den tidens nästan ständiga krig, utan jemväl till hofhållningen och andra statsbehof. Ehuru de sålunda pålagda och utkrädda gärder och onera oftast angåfvos såsom blott tillfälliga och för ett visst ändamål, hvarefter de skulle upphöra, så blefvo de dock allt fortfarande bibehållna, samt slutligen med sina många olika namn och titlar införda uti våra jordeböcker under namn, heder och värdighet af *grundskatter*.

Jag har velat förutskicka denna lilla historik öfver tillkomsten af de s. k. grundskatterna, för att visa ohållbarheten af deras mening, hvilka påstå, att dessa skatter böra anses såsom orubbliga eller att de åtminstone icke utan lösen kunna afskaffas. Hvad beträffar våra nuvarande skatteförhållanden i allmänhet, så synas mig dess många och stora orimligheter vara så tydligt ådagalagda, synnerligast af den sist tillsatta skatteregleringskomitén, att något ytterligare bevis för nödvändigheten af en rättelse härutinnan knappast behöfver framhållas. Då jag därför i hufvudsakliga delar tillåter mig hänvisa till nyssnämnde komités fullständiga utredning i detta afseende, afgifvet den 13 September 1882, vill jag dock här särskildt påpeka några ur samma komités berättelse hämtade uppgifter angående nuvarande missförhållanden i beskattningväg (se sidan 179 och följande). Komitén yttrar bland annat: »den statistiska redogörelse, som af komitén utarbetats och till hvilken den här får hänvisa, ådagalägger med siffror huru jordbruksfastighet på landet i allmänhet betalar tio gånger mera än annan fastighet; huru af nämnde jordbruksfastigheter en del är nästan helt och hållet fri från all direkt skatt, under det en annan erlägger ansefliga afgifter, huru vidare vissa delar af Sverige äro i detta hänseende flerfaldigt drygare beskattade än andra, så att t. ex. en jordbruksfastighet med 1,000 kronors taxeringsvärde i ett län erlägger endast 3 kr. 18 öre,

under det den i ett annat utgör 10 kr. 32 öre eller mera än tredubbelt, och slutligen huru äfven inom samma ort ett hemman kan för samma taxeringsvärde vara 20 till 30 gånger tyngre beskattadt, än ett annat.» »De sålunda meddelade sifferuppgifterna innehålla, för vidtagande af en åtgärd i det syfte komitéen ämnar att föreslå, mera talande skäl, än den mest vidlyftiga utläggning kunde förebringa.»

Flere lika orimliga och i ögonen fallande missförhållanden, hvilka af bemälda komité blifvit lagda i dagen, skulle kunna angifvas, men då jag är öfvertygad derom, att hvarje riksdagsman verkligen studerat ifrågavarande komiténs utredningsarbete, så anser jag vidare citat ur detsamma öfverflödigt. Såsom ytterligare skäl för önskvärdheten af en snar och på rättvisa grunder skeende reglering af vårt nuvarande beskattningsväsende må här anföras: att jordbruksnäringen inom vårt land finnes i ett ganska tryckt och ogynnsamt läge, och detta af flere samverkande orsaker, hvilka det icke beror på denna närings idkare att sjelfve afhjelpa, vid hvilket förhållande den jordbrukande befolkningen svårligen torde vara villig att underkasta sig särdeles stora uppoffringar, vare sig för försvarsväsendet eller andra icke alldeles oundvikliga statsutgifter, hvadan man har skäl befara att, så länge skattefrågan är olöst, detta ämne kommer att utgöra ett ständigt återkommande tvistefrö inom riksförsamlingen och således skadligt inverka på ett fredligt samarbete. Af alla dessa nu angifna och flere andra skäl synes det mig vara af största vikt och förenligt med allmänt väl att ifrågavarande skattereform med möjligaste första genomföres i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts på grund af merbemälda skatteregleringskomiténs vid sista riksdagen aflåtna förslag. Då härtill kommer att det redan nu visar sig hurusom våra statsinkomster stadigt ökas och lemna betydliga öfverskott, hvadan man med temlig visshet kan antaga att, under förutsättning af förnuftsenslig och sparsam hushållning med inflytande statsmedel, den ifrågasatta skattereformen skall kunna genomföras utan att derigenom åstadkommes något obilligt eller skadligt inflytande på våra skatteförhållanden i allmänhet, så vågar jag dess mera hoppas det icke någon samhällsklass skall motsätta sig en snar lösning af denna fråga.

I förbigående, och då jag i mitt förslag äfven vill inbegripa indelningsverkets onera, så anser jag mig böra förklara orsaken härtill vara den, att jag betraktar dessa onera och besvär såsom egentligen varande skatter. I händelse nu ifrågasatta förslag skulle vinna Kongl. Maj:ts och Riksdagens bifall, vill jag uttala den vissa förhoppning, att de jordbrukande klasserna sedermera skola vara lika villiga som någon

annan samhällsklass att göra de uppoffringar, som anses behöfliga äfven för ett tidsenligt ordnande af vårt försvarsväsende.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra, samt med åberopande af skatteregleringskomiténs uti sitt betänkande i öfrigt angifna skäl, och till hvilket betänkande jag tillåter mig hänvisa, vågar jag föreslå,

att Riksdagen måtte besluta en underdånig skrifvelse med anhållan att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbeta och till nästkommande riksdag afgifva förslag till fullständig afskrifningsplan, ej blott af de s. k. grundskatterna, utan jemväl i sammanhang dermed äfven de onera och besvär, hvilka nu ensamt vidhäfta våra rust- och rotehällshemman; allt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts till sista riksdagen framställda förslag i ämnet, möjligen med någon lämplig inskränkning i tiden för afskrifningens genomförande.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 26 Januari 1884.

J. Andersson
från Östergötland.

I denna motion instämma:

And. Gust. Björkman,
Kronobergs län.

And. Svenson, Bossg.,
Skaraborgs län.

J. M. Svensson,
från Östergötlands län.

Olaus Olofsson,
från Östergötland.

J. A. Ericsson,
från Jönköpings län.

J. Petterson,
från Kronobergs län.

P. G. Petersson,
från Östergötland.

Joh. Andersson,
från Skaraborgs län.

C. J. Bengtsson,
Kronobergs län.

Sven Andersson,
Malmöhus län.